

1. ТЕРМІНИ І ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ЩОДО ПЕСТИЦИДІВ, ВИЗНАЧЕНІ У ЗАКОНОДАВСТВІ АБО РЕКОМЕНДОВАНІ ПРОФІЛЬНИМИ НАУКОВИМИ РАДАМИ

До цього розділу увійшли терміни і основні поняття, що визначені в Законах України, нормативних документах, урядових постановках або рекомендовані провідними фахівцями, схвалені профільними науковими радами та пройшли випробування часом. Мова оригіналів - українська, російська. Слід звернути увагу на те, що назви деяких термінів відповідно до оригіналу наведено також англійською та німецькою мовами.

1.1. агрохімікати Органічні, мінеральні і бактеріальні добрива, хімічні меліоранти, регулятори росту рослин та інші речовини, що застосовуються для підвищення родючості ґрунтів, урожайності сільськогосподарських культур та поліпшення якості рослинницької продукції [1,6]. (Дивись №3.18).

агрохимикаты Органические, минеральные и бактериальные удобрения, химические мелиоранты, регуляторы роста растений и другие вещества, применяющиеся для повышения плодородности почв, урожайности сельскохозяйственных культур и улучшения качества растительной продукции. (Смотри №3.18).

agrochemicals

1.2. активна речовина (пестициду) Біологічно активна частина пестициду, наявна у препаративній формі [12]. (Дивись №3.6).

действующее вещество (пестицида) Биологически активная часть пестицида, содержащаяся в препаративной форме [12]. (Смотри №3.6).

active ingredient of pesticide

Pestizidwirkstoff.

1.3. антагонізм пестициду Послаблення токсичної дії пестициду при застосуванні разом з іншим пестицидом [11,12]. (Дивись №2.5).

антагонизм пестицида Ослабление токсического действия пестицида при совместном применении его с другим. [12]. (Смотри №2.5).

pesticide antagonism

Antagonismus eines Pestizides.

1.4. атестація методики виконання вимірювань (МВВ) Дослідження МВВ, що здійснюється у порядку, встановленому національним органом з метрології, з метою підтвердження встановлених приписаних характеристик похибки вимірювання та її відповідності вимогам до неї.

аттестация методики выполнения измерений (МВИ)
Исследование МВИ, осуществляемое в порядке, установленном национальным органом по метрологии, с целью подтверждения установленных приписанных характеристик погрешности измерения и определения ее соответствия предъявляемым к ней требованиям [17].

1.5. безпека Висока ймовірність відсутності шкідливого ефекту за певного режиму і умов діяння хімічної речовини, що аналізується.

безопасность Высокая вероятность отсутствия вредного эффекта при определенном режиме и условиях воздействия анализируемого химического вещества [26].

safety.

1.6. безпечні умови для людини Стан середовища життєдіяльності, при якому відсутня небезпека шкідливого впливу його факторів на людину [3].

безопасные условия для человека Состояние среды жизнедеятельности, при котором отсутствует опасность вредного влияния её факторов на человека.

1.7. біоконцентрація пестицидів Накопичення пестицидів у харчових ланцюгах, кінцевою ланкою яких є тварина та людина [10, 11].

биоконцентрация пестицидов Накопление пестицидов в пищевых цепях, конечными звеньями которых являются животное и человек [11].

1.8. біокумуляція Збільшення концентрації речовини в організмі чи його окремих органах порівняно з концентрацією цієї речовини в навколишньому середовищі [11].

биокумуляция Увеличение концентрации вещества в организме или его отдельных органах по сравнению с концентрацией этого вещества в окружающей среде [11].

bioaccumulation

Bioakkumulation.

1.9. біологічний моніторинг Контроль за станом організму, який включає реєстрацію зміни біологічних показників та вмісту шкідливих хімічних речовин в різних органах, біологічних рідинах та виділеннях організму.

биологический мониторинг Контроль за состоянием организма, включая регистрацию изменения биологических показателей и содержания вредных химических веществ в различных органах, биологических жидкостях и выделениях организма [22].

biological monitoring

biologische Monitoring.

1.10. біологічний моніторинг Спостереження за станом біотичної складової біосфери, її реакцією на антропогенний вплив, відхиленням від нормального, природного, стану на різних рівнях: молекулярному, клітинному, організменному, популяційному, угруповання.

биологический мониторинг Наблюдение за состоянием биотической составляющей биосферы, ее реакцией на антропогенное влияние, отклонением от нормального, естественного, состояния на различных уровнях: молекулярном, клеточном, организменном, популяционном, сообщества [21].

1.11. біологічний період напіввиведення Час, необхідний для зменшення концентрації токсиканта у водних організмах на 50% [13].

биологический период полувыведения Время, необходимое для уменьшения концентрации токсиканта в водных организмах на 50% [13].

1.12. біологічно активні речовини Загальна назва для органічних сполук, які беруть або здатні брати участь у виконанні певних функцій організму та мають високу специфічність діяння [11].

биологически активные вещества Общее название органических соединений, участвующих или способных участвовать в осуществлении каких-либо функций организма и обладающих высокой специфичностью действия [11].

1.13. біотрансформація Сукупність хімічних перетворень речовин в організмі [11].

биотрансформация Совокупность химических превращений веществ в организме [11].

biotransformation

Biotransformation.

1.14. валідація Підтвердження за допомогою перевірки і надання об'єктивних доказів того, що метод виконує вимоги до використання за призначенням. (Дивись №1.117, №3.328).

валидация Подтверждение с помощью проверки и предоставление объективных доказательств того, что метод выполняет требования для использования по назначению. (Смотри №1.117, №3.328).

1.15. відтворюваність результатів КХА Характеристика якості вимірювань, що відображає близькість один до одного значень результатів КХА однієї й тієї ж величини, за однією і тією ж методикою, але в різних умовах (різний час, різні аналітики, реактиви, засоби вимірювань).

воспроизводимость результатов КХА Характеристика качества измерений, отражающая близость друг к другу значений результатов КХА

одной и той же величины, по одной и той же методике, но в различных условиях (разное время, разные аналитики, реактивы, средства измерений) [20].

1.16. вибір методів КХА Вибір методів, які лабораторія повинна використовувати для випробувань та/чи калібровок, включаючи методи відбору зразків, що відповідають вимогам клієнтів і придатні для розпочатих випробувань та/чи калібровок. Переважно повинні використовуватися методи, що наведені в міжнародних, регіональних або національних стандартах, рекомендовані авторитетними технічними організаціями, були описані у відповідних наукових статтях або журналах, були рекомендовані виробниками обладнання. Методи, які розроблені або прийняті лабораторією, також можуть бути використані, якщо вони пройшли оцінку їх придатності.

вибор методов КХА Выбор методов, которые должна использовать лаборатория для испытаний и/или калибровок, включая методы отбора образцов, которые отвечают требованиям клиентов и пригодны для предпринимаемых испытаний и/или калибровок. Преимущественно должны использоваться методы, приведенные в международных, региональных или национальных стандартах, рекомендованы авторитетными техническими организациями, были описаны в соответствующих научных статьях и журналах, были рекомендованы изготовителями оборудования. Разработанные или принятые лабораторией методы также могут быть использованы, если они прошли оценку их пригодности [16].

1.17. вимоги безпеки для здоров'я і життя людини Розроблені на основі медичної науки критерії, показники, гранично допустимі межі, санітарно-епідеміологічні нормативи, правила, норми, регламенти тощо (медичні вимоги щодо безпеки для здоров'я і життя людини), розроблення, обґрунтування, контроль і нагляд за якими відносяться виключно до медичної професійної компетенції [3].

требования безопасности для здоровья и жизни человека Разработанные на основе медицинской науки критерии, показатели, предельно допустимые границы, санитарно-эпидемиологические нормативы, правила нормы, регламенты и прочее (медицинские требования относительно безопасности для здоровья и жизни человека), разработка, обоснование, контроль и надзор за которыми относятся исключительно к медицинской профессиональной компетенции.

1.18. висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи Документ установлені форми, що засвідчує відповідність (невідповідність) об'єкта державної санітарно-епідеміологічної експертизи медичним вимогам безпеки для здоров'я і життя людини, затверджується відповідним головним державним санітарним лікарем і є обов'язковим для виконання власником об'єкта експертизи [3].

заключення державної санітарно-епідеміологічної експертизи Документ установленної форми, удостоверяющий соответствие (несоответствие) объекта государственной санитарно-эпидемиологической экспертизы медицинским требованиям безопасности для здоровья и жизни человека, утверждается соответствующим главным государственным санитарным врачом и является обязательным для выполнения собственником объекта экспертизы.

1.19. водні мікрокосми Експериментальна модель водної екосистеми, призначена для оцінювання дії токсикантів [13].

водные микрокосмы Экспериментальная модель водной экосистемы, предназначенная для оценивания воздействия токсикантов [13].

1.20. ГДК Гранично допустима концентрація.

ПДК Предельно допустимая концентрация.

1.21. гігієна Розділ медицини, який вивчає вплив чинників навколишнього середовища на здоров'я людини, її працездатність та тривалість життя, розробляє нормативи, вимоги та санітарні заходи, спрямовані на оздоровлення населених місць, умов життя та діяльності людини [11].

гигиена Раздел медицины, изучающий влияние факторов окружающей среды на здоровье человека, его работоспособность и продолжительность жизни, разрабатывающий нормативы, требования и санитарные мероприятия, направленные на оздоровление населенных мест, условий жизни и деятельности людей [11].

hygiene

Hygiene.

1.22. гігієна застосування пестицидів Розділ гігієни, який вивчає способи і засоби охорони здоров'я населення у зв'язку з широким використанням пестицидів, їх циркуляцією у навколишньому середовищі та накопиченням в різних його об'єктах, включаючи живі організми та людину [11].

гигиена применения пестицидов Раздел гигиены, изучающий способы и средства сохранения здоровья населения в связи с широким использованием пестицидов, их циркуляцией в окружающей среде и накоплением в различных ее объектах, включая живые организмы и человека [11].

1.23. гігієна навколишнього середовища Інтегровальний розділ гігієнічної науки, який вивчає вплив усієї різноманітності антропогенних та природних чинників навколишнього середовища на організм людини та наукове обґрунтування рекомендацій щодо оздоровлення навколишнього середовища в інтересах збереження та зміцнення здоров'я людини [11].

гигиена окружающей среды Интегрирующий раздел гигиенической науки, целью которого является изучение влияния всего многообразия антропогенных и природных факторов окружающей среды на организм человека и научное обоснование рекомендаций по оздоровлению окружающей среды в интересах сохранения и укрепления здоровья человека [11].

environmental health science

umwelt Hygiene.

1.24. гігієнічна експертиза харчових продуктів Комплекс практичних заходів, спрямованих на з'ясування якісного стану харчових продуктів з метою встановлення можливості та порядку їх реалізації для харчування [11].

гигиеническая экспертиза пищевых продуктов Комплекс практических мероприятий, направленных на выяснение качественного состояния пищевых продуктов с целью установления возможности и порядка их реализации для целей питания [11].

1.25. гігієнічна класифікація пестицидів Класифікація пестицидів за ступенем небезпечності [10]. (Дивись №1.87, №1.87.1).

гигиеническая классификация пестицидов Классификация пестицидов по степени опасности [10]. (Смотри №1.87, №1.87.1).

1.26. гігієнічна регламентація застосування пестицидів Розробка науково обгрунтованих нормативів наявності на допустимий вміст пестицидів у різних середовищах [11].

гигиеническая регламентация применения пестицидов Разработка научно обоснованных нормативов наличия на допустимое содержание пестицидов в разных средах [11].

1.27. гігієнічна регламентація Розробка на підставі сучасних даних науково обгрунтованих гігієнічних нормативів, що гарантують безпеку та нешкідливість для здоров'я людини небезпечних факторів навколишнього середовища (у тому числі виробничого) та дотримання яких забезпечує оптимальні чи допустимі умови життєдіяльності [8].

гигиеническая регламентация Разработка на основе современных данных научно обоснованных гигиенических нормативов, которые гарантируют безопасность и безвредность для здоровья человека опасных факторов окружающей среды (в том числе и производственных) и соблюдение которых обеспечивает оптимальные или допустимые условия жизнедеятельности.

1.28. гігієнічне нормування хімічних речовин у навколишньому середовищі Обгрунтування безпечних чи оптимальних для людини рівнів вмісту хімічних речовин у різних об'єктах навколишнього середовища [11].

гигиеническое нормирование химических веществ в окружающей среде Обоснование безопасных или оптимальных для человека уровней содержания химических веществ в различных объектах окружающей среды [11].

setting of chemical environmental standards.

hygienische Normierung der Chemiestoffe in der Umwelt.

1.29. гігієнічне нормування чинників навколишнього середовища Встановлення безпечних для організму людини меж інтенсивності та тривалості впливу на організм чинників навколишнього середовища [11].

гигиеническое нормирование факторов окружающей среды Установление предела безопасных для организма человека интенсивности и продолжительности воздействия на организм факторов окружающей среды [11].

setting of environmental standards.

1.30. гігієнічне оцінювання Вивчення токсичності та небезпечності певного чинника навколишнього середовища з метою обґрунтування гігієнічного нормативу та/чи системи профілактичних і оздоровчих заходів [11].

гигиеническая оценка Изучение токсичности и опасности факторов окружающей среды с целью обоснования гигиенического норматива и/или системы профилактических и оздоровительных мероприятий [11].

hygienische Bewertung.

1.31. гігієнічний норматив Кількісний показник, який характеризує оптимальний чи допустимий рівень фізичних, хімічних, біологічних чинників навколишнього та виробничого середовищ [11].

гигиенический норматив Количественный показатель, характеризующий оптимальный или допустимый уровень физических, химических, биологических факторов окружающей и производственной сред [11].

hygienische Normative.

1.32. гігієнічні вимоги Комплекс умов до об'єкта дослідження, які виключають прояв його шкідливого впливу на здоров'я людини та навколишнє середовище [11].

гигиенические требования Комплекс условий, предъявляемых к объекту исследования, которые исключают проявление его вредного воздействия на здоровье человека и окружающую среду [11].

1.33. гігієнічні регламенти Науково обґрунтовані параметри чинників навколишнього середовища, які виключають їх шкідливий вплив на організм [11].

гигиенические регламенты Научно обоснованные параметры факторов окружающей среды, исключаяющие их вредное воздействие на организм [11].

1.34. градуувальний графік Графічне зображення залежності величини сигналу від концентрації речовини, що визначається [19].

градуировочный график Графическое изображение зависимости величины сигнала от концентрации определяемого вещества [19].

1.35. гранично допустима концентрація Найбільша концентрація шкідливої речовини в об'єктах навколишнього природного середовища, яка за умов постійного впливу на організм або у віддалені строки після нього не викликає у людини будь-яких захворювань чи відхилень у стані здоров'я, а також не впливає на умови її життя [21].

предельно допустимая концентрация Наибольшая концентрация вредного вещества в объектах окружающей среды, которая в условиях постоянного воздействия или в отдаленные сроки после него не вызывает у человека каких-либо заболеваний или отклонений в состоянии здоровья, а также не влияет на условия его жизни [21].

1.36. гранично допустима концентрація пестицидів у повітрі Гранично допустима концентрація пестицидів у повітрі робочої зони при їх застосуванні у сільському господарстві, встановлена з урахуванням особливостей сільськогосподарського виробництва (кратковчасність та періодичність роботи з пестицидами, вплив метеорологічних факторів, інтермітуюча дія, несталість концентрацій та ін.).

предельно допустимая концентрация пестицидов в воздухе Предельно допустимая концентрация пестицидов в воздухе рабочей зоны при их применении в сельском хозяйстве, установленная с учетом условий сельскохозяйственного производства (кратковременность и периодичность работы с пестицидами, влияние метеорологических факторов, интермитирующее действие, нестабильность концентраций и др.) [21].

1.37. гранично допустима концентрація хімічних речовин в атмосфері населених пунктів Максимальна концентрація у повітрі населених пунктів, віднесена до певного часу усереднення (20-30 хв., 24 год, місяць, рік), яка при регламентованій ймовірності не чинить ні прямого, ні побічного шкідливого впливу на організм людини, її нащадків, санітарні умови її життя.

предельно допустимая концентрация химических веществ в атмосфере населенных пунктов Максимальная концентрация веществ, отнесенная к определенному времени усреднения (20-30 мин., 24 часа, месяц, год), которая при регламентированной вероятности не вызывает ни прямого, ни побочного вредного действия на организм человека, его потомков и санитарные условия жизни [21].

1.38. гранично допустима концентрація хімічних речовин у воді водних об'єктів Максимальна концентрація речовин у воді, яка не впливає прямо чи побічно на стан здоров'я теперішнього і наступного поколінь (що виявляється сучасними методами досліджень) при її дії на організм людини протягом усього життя та не погіршує гігієнічні умови водоспоживання населення.

предельно допустимая концентрация химических веществ в воде водных объектов Максимальная концентрация веществ в воде, не оказывающая прямого или опосредованного влияния на состояние здоровья нынешнего и последующего поколений (выявляемая современными методами исследования) при его воздействии на организм человека в течение всей жизни и не ухудшающая гигиенические условия водопользования населения [21].

1.39. гранично допустима концентрація хімічних речовин у ґрунті Максимальна кількість речовини (у мг на кг ораного шару ґрунту), яка не зумовлює прямого чи побічного впливу на здатність до самоочищення ґрунту, середовища, що стикається з ним, та на здоров'я людини.

предельно допустимая концентрация химических веществ в почве Максимальное количество вещества (в мг на кг пахотного слоя почвы), не вызывающее прямого или опосредованного влияния на способность почвы к самоочищению, соприкасающиеся с почвой среды и на здоровье человека [21].

1.40. гранично допустимий рівень токсичності води Рівень токсичності води, за якого якість води відповідає встановленим нормативним вимогам [13].

предельно допустимый уровень токсичности воды Уровень токсичности воды, при котором качество воды соответствует установленным нормативным требованиям [13].

1.41. гранично допустимі концентрації шкідливих речовин у повітрі робочої зони Концентрація шкідливої речовини у повітрі робочої зони, яка при щоденній (крім вихідних днів) роботі протягом 8 годин або іншій тривалості, але не більше 41 години на тиждень, протягом усього робочого стажу не може викликати захворювань або відхилень у стані здоров'я, що виявляються сучасними методами дослідження, в процесі роботи чи у віддалені строки життя сучасного і наступних поколінь.

предельно допустимые концентрации вредных веществ в воздухе рабочей зоны Концентрация вредного вещества, которая при ежедневной (кроме выходных дней) работе в течение 8 часов или другой продолжительности, но не более 41 часа в неделю, на протяжении всего рабочего стажа не может вызывать заболеваний или отклонений в состо-

янии здоровья, обнаруживаемых современными методами исследования, в процессе работы или в отдаленные сроки жизни настоящего и последующих поколений [18].

1.42. державна екологічна експертиза Екологічна експертиза, що організується та проводиться еколого-експертними підрозділами, спеціалізованими установами, організаціями або спеціально створеними комісіями Міністерства охорони здоров'я України, їх органів на місцях із залученням інших органів державної виконавчої влади [4].

государственная экологическая экспертиза Экологическая экспертиза, организуемая и проводимая эколого-экспертными подразделениями, специализированными учреждениями, организациями или специально созданными комиссиями Министерства здравоохранения Украины, их органов на местах с привлечением других органов государственной исполнительной власти.

1.43. державна реєстрація пестицидів Діяльність з метою профілактики шкідливого впливу пестицидів на здоров'я людини і навколишнього середовища, що проводиться в установленому законодавством порядку на підставі позитивних результатів державних випробувань після обов'язкового надання матеріалів про безпеку застосування об'єкту реєстрації та методик визначення його залишкових кількостей у сільськогосподарській продукції, кормах, харчових продуктах, воді, ґрунті, повітрі. Державна реєстрація передбачає біологічну, санітарно-токсикологічну, державну екологічну експертизу наданої документації, аналіз, узагальнення та наукове обґрунтування висновків експертиз, прийняття рішення щодо внесення об'єкту державної реєстрації до Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів та інші управлінські рішення. Державній реєстрації підлягають препаративні форми пестицидів [6,9].

государственная регистрация пестицидов Деятельность с целью профилактики вредного влияния пестицидов на здоровье человека и окружающую среду, которая проводится в установленном законодательством порядке на основании положительных результатов государственных испытаний после обязательного предоставления материалов о безопасном применении и методик определения остаточных количеств объекта регистрации в сельскохозяйственной продукции, кормах, пищевых продуктах, воде, почве, воздухе. Государственная регистрация предполагает биологическую, санитарно-токсикологическую, государственную экологическую экспертизу предоставленной документации, анализ, обобщение и научное обоснование выводов экспертиз, принятие решения о внесении объекта государственной регистрации в Государственный реестр пестицидов и агрохимикатов и другие управленческие решения. Государственной регистрации подлежат препаративные формы пестицидов.

1.44. державна санітарно-епідеміологічна експертиза Вид професійної діяльності органів, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби, що полягає у комплексному вивченні об'єктів експертизи з метою виявлення можливих небезпечних факторів у цих об'єктах, встановленні відповідності об'єктів експертизи вимогам санітарного законодавства, а у разі відсутності відповідних санітарних норм – в обґрунтуванні медичних вимог щодо безпеки об'єкта для здоров'я та життя людини [3].

государственная санитарно-эпидемиологическая экспертиза Вид профессиональной деятельности органов, учреждений и организаций государственной санитарно-эпидемиологической службы, состоящей в комплексном изучении объектов экспертизы с целью выявления возможных опасных факторов в этих объектах, установления соответствия объектов экспертизы требованиям санитарного законодательства, а в случае отсутствия соответствующих санитарных норм – в обосновании медицинских требований относительно безопасности объекта для здоровья и жизни человека.

1.45. державний моніторинг навколишнього природного середовища Система спостереження, збирання, обробки, передавання, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень [7].

государственный мониторинг окружающей природной среды Система наблюдений, сбора, обработки, передачи, хранения и анализа информации о состоянии окружающей природной среды, прогнозирование его изменений и разработка научно обоснованных рекомендаций для принятия управленческих решений.

1.46. державний реєстр пестицидів і агрохімікатів Реєстр препаративних форм пестицидів і агрохімікатів, що отримали позитивну оцінку державної реєстрації та дозвіл на включення до Державного реєстру [9].

государственный реестр пестицидов и агрохимикатов Реєстр препаративних форм пестицидов і агрохімікатів, получивших положительную оценку государственной регистрации и разрешение на внесение в Государственный реестр пестицидов и агрохимикатов.

1.47. державні випробування Випробування пестицидів і агрохімікатів вітчизняного та іноземного виробництва, що проводяться з метою біологічної, токсиколого-гігієнічної, екологічної оцінки та розробки регламентів їх застосування [6].

государственные испытания Испытания пестицидов и агрохимикатов отечественного и зарубежного производства, проводимые с целью биологической, токсиколого-гигиенической, экологической оценки и разработки регламентов их применения.

1.48. державні виробничі випробування Випробування пестицидів і агрохімікатів, що проводяться з метою підтвердження біологічної та економічної ефективності препарату у різних зонах України, уточнення та обґрунтування регламентів і способів його застосування, санітарно-гігієнічних та екологічних нормативів, розроблення та модифікації методик визначення залишкових кількостей препарату, його небезпечних метаболітів [6].

государственные производственные испытания Испытания пестицидов и агрохимикатов, производимые с целью подтверждения биологической и экономической эффективности препарата в разных зонах Украины, уточнения и обоснования регламентов и способов его применения, санитарно-гигиенических нормативов, разработки и модификации методик определения остаточных количеств препарата, его опасных метаболитов [1].

1.49. державні польові випробування Випробування пестицидів і агрохімікатів з метою встановлення або підтвердження біологічної ефективності нового препарату порівняно з тими, що застосовуються, розроблення тимчасових регламентів його застосування та поглиблення вивчення препаративної форми [6].

государственные полевые испытания Испытания пестицидов и агрохимикатов, проводимые с целью установления или подтверждения биологической эффективности нового препарата по сравнению с теми, что применяются, разработки временных регламентов его применения и углубления изучения препаративной формы.

1.50. державні санітарні норми та правила, санітарно-епідеміологічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти (санітарні норми) Обов'язкові для виконання нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я, що встановлюють медичні вимоги безпеки щодо середовища життєдіяльності та окремих його факторів, недотримання яких створює загрозу здоров'ю і життю людини та майбутніх поколінь, а також загрозу виникнення і розповсюдження інфекційних хвороб та масових інфекційних захворювань (отруєнь) серед населення [3].

государственные санитарные нормы и правила, санитарно-эпидемиологические и санитарно-противоэпидемические правила и нормы, санитарно-эпидемиологические правила и нормы, противоэпидемические правила и нормы, гигиенические и противоэпидемические правила и нормы, государственные санитарно-эпидемиологические нормативы, санитарные регламенты (санитарные нормы) Обязательные для исполнения нормативно-правовые акты центрального органа исполнительной власти в области здравоохранения, устанавли-

ваючі медичні вимоги безпеки в стосунку до середовища життя, неактивності та окремих її факторів, невиконання яких створює загрозу здоров'ю, життю людини та майбутніх поколінь, а також загрозу виникнення та поширення інфекційних захворювань та масових інфекційних захворювань (отруєнь) серед населення.

1.51. детоксикація Ослаблення чи припинення дії токсиканта внаслідок видалення, розпаду або перетворення його у менш токсичні сполуки [13].

детоксикация Ослабление или прекращение воздействия токсиканта вследствие удаления, разложения или превращения его в менее токсические соединения [13].

1.52. детоксикація пестициду Перетворення пестициду на інші хімічні сполуки, нетоксичні для шкідливого організму або теплокровної тварини [12].

детоксикация пестицида Превращение пестицида в другие химические соединения, нетоксичные для вредных организмов или теплокровных животных [12].

pesticide detoxication.

Detoxikation eines Pestizides.

1.53. діапазон реагування тест-об'єкта Унормований інтервал концентрацій еталонної речовини, у межах якого знаходиться вибране значення певної тест-реакції за встановлених умов експозиції.

Примітка. Діапазон реагування використовують для перевірки придатності тест-об'єкта до біотестування [13].

діапазон реагування тест-об'єкта Нормированный интервал концентраций эталонного вещества, в пределах которого находится выбранное значение определенной тест-реакции при установленных условиях экспозиции.

Примечание. Диапазон реагування используют для проверки пригодности тест-об'єкта к биотестированию [13].

1.54. діяння Діяння речовини на організм.

воздействие Воздействие вещества на организм.

exposure.

1.54.1. безперервне діяння Діяння речовини на організм без перерви у часі [11].

непрерывное действие Воздействие вещества на организм без перерыва во времени [11].

continuous effect.

dauer Exposition.

1.54.2. довiчне дяння Дiяння речовини на органiзм протягом усього життя [11].

пожизненное действие Воздействие вещества на организм в течение всей жизни [11].

life long exposure

lebens lanliche Wirkung.

1.54.3. маршрут дяння Шлях хiмiчної речовини вiд джерела її утворення та надходження у навколишнє середовище до експонованого органiзму. Включає в себе джерело забруднення навколишнього середовища, первинно забрудненi середовища, середовища, що транспортують забруднювач, середовища, що безпосередньо впливають на людину та вiсi можливи шляхи надходження хiмiчної речовини до органiзму.

маршрут воздействия Путь химического вещества от источника его образования и поступления в окружающую среду до экспонируемого организма. Включает в себя источник загрязнения окружающей среды, первично загрязняемые среды, транспортирующие среды, непосредственно воздействующие на человека среды и все возможные пути поступления химического вещества в организм.

exposure pathway.

1.54.4. монiторинг дяння Компонент управлiння ризиком, що передбачає дiї, якi виконуються для динамiчного контролю рiвнiв експозицiї шкiдливого фактора.

мониторинг воздействия Компонент управления риском, предусматривающий действия, предпринимаемые для динамического контроля уровня экспозиции вредного фактора [26].

exposure monitoring.

1.54.5. рiвень дяння, за якого не спостерiгається шкiдливий ефект Найбiльш висока доза, за якої не спостерiгається шкiдлива дiя (аналогiчний термiну максимальна недiюча доза/концентрацiя). (Дивись №4.6).

уровень действия, при котором не наблюдается вредный эффект Наивысшая доза, при которой не наблюдается вредного эффекта (аналогичен термину максимальная недеятвующая доза/концентрация) [26]. (Смотри №4.6).

No Observed Adverse Effect Level – NOAEL.

1.54.6. рiвень дяння (експозицiя) Мiра вираженостi дяння, кiлькiсть хiмiчної речовини на обмiнних оболонках тiла (легенi, шлунково-кишковий тракт, шкiрнi покриттв) протягом заданого перiоду часу. (Дивись №1.70, №3.104).

уровень воздействия (экспозиция) Мера выраженности воздействия, количество химического вещества на обменных оболочках тела (легкие, желудочно-кишечный тракт, кожные покровы) в течение заданного периода времени [26]. (Смотри №1.70, №3.104).

exposure.

1.54.7. сценарій діяння Опис специфічних умов експозиції; сукупність фактів, припущень і висновків про діяння шкідливого фактора, що оцінюється. Сценарій експозиції може включати декілька маршрутів діяння. (Дивись №1.54.3).

сценарий воздействия Описание специфических условий экспозиции; совокупность фактов, предположений и заключений о воздействии оцениваемого вредного фактора. Сценарий может включать несколько маршрутов воздействия [26]. (Смотри №1.54.3).

exposure scenarium.

1.55. доза

Кількість речовини, введеної в організм, чи та, що потрапляє в нього [11].

Основна міра експозиції, яка характеризує кількість хімічної речовини, що діє на організм [26].

доза

Количество вещества, введенного или попавшего в организм [11].

Основная мера экспозиции, характеризующая количество химического вещества, воздействующее на организм [26].

dose

Dosis.

1.55.1. референтна доза/концентрація Добова дія хімічної речовини протягом усього життя, яка встановлюється з урахуванням усіх відомих сучасних наукових даних і імовірно не призводить до виникнення неприйнятної ризику для здоров'я чутливих груп населення. Синоніми: допустиме добове надходження (ADI), переносне добове надходження (TDI), керівний рівень (GV), рекомендовані показники допустимого діяння на здоров'я (HA), прогнозований неефективний рівень для людини (PNEL), рівень мінімального ризику (MRL), рекомендований рівень діяння (REL). (Дивись №1.60, №3.3, №3.314, №3.155).

референтная доза/концентрация Суточное воздействие химического вещества в течение всей жизни, которое устанавливается с учетом всех имеющихся современных научных данных и вероятно, не приводит к возникновению неприемлемого риска для здоровья чувствительных групп населения. Синонимы: допустимое суточное поступление (ADI), переносимое суточное поступление (TDI), руководящий

уровень (GV), рекомендуемые показатели допустимого воздействия на здоровье (HA), прогнозируемый неэффективный уровень для человека (PNEL), уровень минимального риска (MRL), рекомендуемый уровень воздействия (REL) [26]. (Смотри №1.60, №3.3, №3.314, №3.155).

reference dose/concentration.

1.55.2. середньодобова довічна доза/концентрація (LADD/LADC)

Потенційна добова доза/концентрація, усереднена за весь період життя людини. Період усередненої експозиції для канцерогенів зазвичай приймається рівним 70 рокам.

Среднесуточная пожизненная доза/концентрация (LADD/LADC) Потенциальная суточная доза/концентрация, усредненная за весь период жизни человека. Период усредненной экспозиции для канцерогенов обычно принимается равным 70 годам [26].

LADD/LADC.

1.55.3. середньодобова доза/концентрація (ADD/ADC)

Потенційна добова доза/концентрація, усереднена за період діяння хімічної речовини. Період усереднення для хронічної дії зазвичай приймається рівним: для дорослих – 30 років, для дітей у віці до 6 років – 6 років.

среднесуточная доза/концентрация (ADD/ADC) Потенциальная суточная доза/концентрация, усредненная за период воздействия химического вещества. Период усреднения хронических воздействий обычно принимается равным: для взрослых – 30 лет, для детей в возрасте до 6 лет – 6 лет [26].

ADD/ADC.

1.56. доза пестициду Кількість пестициду в одиницях маси з розрахунку на одиницю поверхні, об'єму або маси піддослідного об'єкту [12].

доза пестицида Количество пестицида в единицах массы из расчета на единицу поверхности, массы или объема подопытного объекта [12].

dose of a pesticide

Pestiziddosis.

1.56.1. нешкідлива доза пестициду Доза пестициду, одноразове введення якої не викликає негативних змін у шкідливому організмі [12].

безвредная доза пестицида Доза пестицида, которая при однократном введении не вызывает отрицательных изменений во вредном организме [12].

harmless dose of pesticide.

1.57. дозування пестициду Встановлення кількості пестициду з розрахунку на одиницю оброблюваної поверхні піддослідного об'єкта [12].

дозирование пестицида Установление количества пестицида из расчета на единицу обрабатываемой поверхности подопытного объекта [12].

dosing of pesticide.

Dosierung eines Pestizides.

1.58. допустима добова доза пестициду для людини (ДДД) Доза пестициду, щоденне надходження якої протягом усього життя не впливає шкідливо на організм сучасного та майбутнього поколінь [11].

допустимая суточная доза пестицида для человека (ДСД) Доза пестицида, ежедневное поступление которой на протяжении всей жизни не оказывает вредного воздействия на организм современного и будущего поколений [11].

1.59. допустима залишкова кількість (ДЗК) Верхній безпечний рівень допустимого вмісту шкідливих речовин у продуктах харчування [11].

допустимое остаточное количество (ДОК) Верхний безопасный уровень допустимого содержания вредных веществ в продуктах питания [11].

1.60. допустиме добове надходження (ДДН) Допустиме добове надходження хімічних речовин в організм у складі харчових раціонів [11].

допустимое суточное поступление (ДСП) Допустимое суточное поступление в организм химических веществ в составе пищевых рационов [11].

permissible residual quant.

1.61. допустимий рівень концентрації речовини Кількісний гігієнічний норматив безпечного рівня впливу речовини, виражений її концентрацією за певний середній період [11].

допустимый уровень концентрации вещества Количественный гигиенический норматив безопасного уровня воздействия вещества, выражаемый в его концентрации за определенный средний период [11].

1.62. допустимі фонові залишкові кількості пестицидів Залишки стійких пестицидів, які неминує присутні у продуктах харчування та навколишньому середовищі внаслідок їх застосування в минулому та які обумовлені процесами накопичення, міграції і циркуляції в природних умовах [11].

допустимые фоновые остаточные количества пестицидов Остатки стойких пестицидов в продуктах питания и окружающей среде в результате применения в прошлом и обусловленные процессами накопления, миграции и циркуляции в природных условиях [11].

1.63. екологічна безпека Такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей [1].

экологическая безопасность Такое состояние окружающей природной среды, при котором обеспечивается предупреждение ухудшения экологической обстановки и возникновения опасности для здоровья людей.

1.64. екологічна експертиза в Україні Вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, та спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання та відновлення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. В Україні здійснюється державна, громадська та інші форми екологічної експертизи [4].

экологическая экспертиза в Украине Вид научно-практической деятельности специально уполномоченных государственных органов, эколого-экспертных формирований и объединений граждан, которая основана на межотраслевом экологическом исследовании, анализе и оценке передпроектных, проектных и других материалов или объектов, реализация и действие которых может негативно влиять или влияет на окружающую природную среду и здоровье людей, и направлена на подготовку выводов о соответствии запланированной или осуществляемой деятельности нормам и требованиям законодательства об охране окружающей природной среды, рациональном использовании и восстановлении природных ресурсов, обеспечении экологической безопасности. В Украине проводится государственная, общественная и другие формы экологической экспертизы.

1.65. екологічна токсикологія

Розділ токсикології, який вивчає переміщення і перетворення токсикантів у біосфері та вплив їх на екосистеми [13].

Науковий напрямок на стику екології та токсикології, що вивчає токсичні ефекти хімічних речовин на живі організми, переважно на популяції організмів і біоценози, що входять до складу екосистем. Екологічна токсикологія вивчає джерело надходження шкідливих речовин у навколишнє середовище, їх розповсюдженість у довкіллі, дію на живі організми. Людина є найвищим ступенем у ланці біологічних мішеней [26].

экологическая токсикология

Раздел токсикологии, изучающий перемещение и превращения токсикантов в биосфере и воздействие их на экосистемы [13].

Это научное направление на стыке экологии и токсикологии изучает токсические эффекты химических веществ на живые организмы, преимущественно на популяции организмов и биоценозы, входящие в состав экосистем. Экологическая токсикология изучает источник поступления вредных веществ в окружающую среду, их распространение в окружающей среде, действие на живые организмы. Человек, несомненно, является наивысшей ступенью в ряду биологических мишеней [26].

ecological toxicology.

1.66. екологія Наука про взаємодію живих організмів і спільнот, що вони утворюють, один з одним та з навколишнім середовищем.

екологія Наука о взаимодействии живых организмов и образуемых ими сообществ друг с другом и с окружающей средой [22].

1.67. екологія прикладна Науково-практична дисципліна, що має за мету оптимізувати взаємовідносини людини з біосферою.

екологія прикладная Научно-практическая дисциплина, призванная оптимизировать взаимоотношения человека и биосферы [22].

1.68. економічна ефективність застосування пестициду Вартість захищеної від шкідників, хвороб або бур'янів сільськогосподарської продукції після відрахування усіх витрат на придбання пестициду та його застосування [12].

экономическая эффективность применения пестицида Стоимость защищенной от вредителей, болезней или сорняков сельскохозяйственной продукции за вычетом всех затрат на приобретение пестицида и его применение [12].

economic effectiveness of pesticide application
ökonomische Effektivität der Pestizidanwendung.

1.69. експерт екологічної експертизи Спеціаліст, який має вищу освіту, відповідну спеціальність, кваліфікацію і професійні знання, володіє навичками аналізу експертної інформації та методикою еколога-експертної оцінки, а також має практичний досвід у відповідній галузі не менше трьох років [4].

эксперт экологической экспертизы Специалист с высшим образованием, имеющий соответствующую специальность, квалификацию и профессиональные знания, владеет приемами анализа экспертной информации и методикой эколого-экспертной оценки, а также имеет практический опыт в соответствующей отрасли не менее трех лет.

1.70. експозиція Процес взаємодії тест-об'єкта з токсикантом за експериментальних умов, що характеризуються концентрацією токсиканта, частотою та тривалістю його дії [13].

експозиція Процесс взаимодействия тест-объекта с токсикантом в экспериментальных условиях, характеризующихся концентрацией токсиканта, частотой и продолжительностью его воздействия [13].

1.71. екстремальний вплив Шкідливе діяння техногенних чинників, яке виникло раптово і загрожує життю та здоров'ю працівників і населення [11].

екстремальное воздействие Внезапно возникшее вредное воздействие техногенных факторов, которое угрожает жизни и здоровью работающих и населения [11].

1.72. еталонна речовина Стандартний хімічний реактив з певними фізико-хімічними властивостями, який використовують для встановлення похибки визначень токсичності води (водного середовища) і діапазону реагування тест-об'єкта [13].

эталонное вещество Стандартный химический реактив с определенными физико-химическими свойствами, используемый для установления погрешности определений токсичности воды (водной среды) и диапазона реагирования тест-объекта [13].

1.73. ефективна концентрація (ЕК) Концентрація токсиканта, яка спричиняє певну тест-реакцію за встановлених умов експозиції [13].

эффективная концентрация (ЭК) Концентрация токсиканта, вызывающая определенную тест-реакцию при установленных условиях экспозиции [13].

1.74. забруднення навколишнього природного середовища Привнесення у природне середовище або поява в ньому загалом нехарактерних для нього агентів, а також перевищення в ньому природного рівня їх вмісту внаслідок антропогенного діяння, що може змінити якість середовища та шкідливо вплинути на організм людини та біоту.

загрязнение окружающей среды Привнесение в природную среду или возникновение в ней новых, обычно нехарактерных для нее агентов, а также превышение в ней естественного уровня их содержания в результате антропогенного воздействия, что может изменить качество среды и оказывать вредное действие на человека и биоту [21].

1.75. загальнотоксичне діяння Зміни в ряді органів та систем організму під дією отруйних речовин, які виникають одночасно і однаково небезпечні для нього [11].

общетоксичное действие Изменения в ряде органов и систем организма под действием ядовитых веществ, возникающие одновременно и одинаково вредные для него [11].

systemic effect

Allgemeintoxische Wirkung.

1.76. залежність “час-ефект” Кількісний зв’язок між тривалістю дії токсиканта певної концентрації на тест-об’єкт і токсичним ефектом [13].

зависимость «время-эффект» Количественная связь между продолжительностью действия токсиканта определенной концентрации на тест-объект и токсическим эффектом [13].

1.77. залишкові кількості Вміст діючої речовини пестицидів та агрохімікатів, їх похідні і продукти перетворення в живих системах (метаболіти) і в навколишньому природному середовищі [6].

остаточные количества Содержание действующего вещества пестицидов и агрохимикатов, их производные и продукты превращения в живых системах (метаболиты) и в окружающей природной среде.

1.78. залишкові кількості пестицидів (ЗКП) Діючі речовини, їх метаболіти та інші похідні, а також небезпечні хімічні домішки у пестицидному препараті, присутність яких у рослинах, харчових продуктах рослинного та тваринного походження, воді, ґрунті, повітрі обумовлена безпосереднім застосуванням пестицидів або є наслідком міграції та циркуляції у навколишньому середовищі [11].

остаточные количества пестицидов (ОКП) Действующие вещества, продукты метаболизма и трансформации, опасные химические примеси в пестицидном препарате, наличие которых в растениях, пищевых продуктах растительного и животного происхождения, воде, почве, воздухе обусловлено непосредственным применением пестицидов или их миграцией и циркуляцией в окружающей среде [11].

1.79. затримуваність пестициду Властивість пестициду зберігатися на оброблюваній площі чи поверхні об’єкту, який захищають, або шкідливого організму [12].

удерживаемость пестицида Свойство пестицида сохраняться на обрабатываемой площади либо поверхности защищаемого объекта или вредного организма [12].

retention of a pesticide

Haftahigkeit eines Pestizides.

1.80. збіжність результатів паралельних визначень Характеристика якості вимірювань, що відображає близькість одне до одного значень

результатів визначення в одній і тій же пробі, в однакових умовах та практично одночасно (паралельні визначення).

сходимость результатов параллельных определений Характеристика качества измерений, отражающая близость друг к другу значений результатов определений в одной и той же пробе, в одинаковых условиях и практически одновременно (параллельные определения) [20].

1.81. знесення пестициду Перемещение пестициду повітряними течіями за межі оброблюваної площі або об'єкта під час його застосування [12].

снос пестицида Перемещение пестицида воздушным течением за пределы обрабатываемой площади или объекта при его применении [12].

drift of a pesticide

Abdrift eines Pestizides.

1.82. зона дихання Простір у радіусі до 50 см від обличчя працюючого.

зона дыхания Пространство в радиусе до 50 см от лица работающего [21].

1.83. індивідуальний метод оцінювання токсичності пестициду Метод визначення токсичності пестициду шляхом індивідуального оброблення підслідних тест-об'єктів певною кількістю пестициду [12].

індивідуальний метод оцінки токсичності пестицида Метод определения токсичности пестицида путем индивидуальной обработки подопытных тест-объектов определенным количеством пестицида [12].

individual method of pesticide toxicity evaluation

individuelle Methode zur Beurteilung der Toxizität.

1.84. кількісні характеристики показників якості результатів КХА

Характеристики похибок: характеристика систематичної складової похибки; характеристика випадкової складової похибки; характеристика частини випадкової складової похибки.

количественные характеристики показателей качества результатов КХА Характеристики погрешностей: характеристика систематической составляющей погрешности; характеристика случайной составляющей погрешности; характеристика части случайной составляющей погрешности [20].

1.85. КХА Кількісний хімічний аналіз проби речовини.

КХА Количественный химический анализ пробы вещества.

1.86. кількісний хімічний аналіз проби речовини (КХА)

Експериментальне визначення вмісту (масової або об'ємної частки, молярної концентрації тощо) одного чи низки компонентів речовини в пробі фізичними, фізико-хімічними, хімічними або іншими методами.

количественный химический анализ пробы вещества (КХА)
Експериментальне визначення вмісту (масової або об'ємної частини, молярної концентрації тощо) одного або ряду компонентів речовини в пробі фізичними, фізико-хімічними, хімічними або іншими методами [17].

1.87. класифікація пестицидів Віднесення пестицидів до різних груп за тим чи іншим принципом: за хімічною будовою (хімічна), за цільовим призначенням, за механізмом дії, за ступенем небезпеки для здоров'я (гігієнічна).

классификация пестицидов Отнесение пестицидов к различным группам по тому или иному принципу: по химическому строению (химическая), по целевому назначению, по механизму действия, по степени опасности для здоровья (гигиеническая) [10].

1.87.1. Класифікація пестицидів за призначенням чи характером дії [12].

1.87.1.1. акарицид Пестицид для боротьби з кліщами
акарицид Пестицид для боротьби з кліщами
acaricide
Akarizid

1.87.1.2. альгіцид Пестицид для знищення водоростей
альгіцид Пестицид для знищення водоростей
algicide
Algzid

1.87.1.3. арборицид Пестицид для знищення небажаної деревної та чагарникової рослинності
арборицид Пестицид для знищення небажаної деревної та чагарникової рослинності
arboricide
Arborizid

1.87.1.4. афіцид Пестицид для боротьби з попелицею
афіцид Пестицид для боротьби з тлей
aphicide
Aphizid

1.87.1.5. бактерицид Пестицид для боротьби з бактеріями
бактерицид Пестицид для боротьби з бактеріями
bactericide
Bakterizid

1.87.1.6. верміцид Пестицид для боротьби з черв'яками (хробаками)

вермицид Пестицид для борьбы с червями
vermicide
Vermizid

1.87.1.7. вірусцид Пестицид для боротьби з вірусами

вирусцид Пестицид для борьбы с вирусами
virusocide
Verizid

1.87.1.8. гербіцид Пестицид для знищення небажаної трав'янистої рослинності

гербицид Пестицид для уничтожения нежелательной травянистой растительности

herbicide
Herbizid

контактний гербіцид Гербіцид, який токсично діє на рослину безпосередньо у місці контакту робочого розчину з рослиною.

Примітка. Пошкоджена гербіцидом тканина рослини має здебільшого вигляд неспецифічного опіку

контактный гербицид Гербицид, токсически действующий на ткань растения непосредственно в месте контакта рабочего раствора с растением.

Примечание. Поврежденная контактным гербицидом ткань растения имеет обычно вид неспецифического ожога.

contact herbicide
Kontakt herbizid

гербіцид вибіркової дії Гербіцид, який знищує одні види трав'янистої рослинності і практично не впливає негативно на інші, зокрема і на культурні рослини.

гербицид избирательного действия Гербицид, уничтожающий одни виды травянистой растительности и практически не влияющий отрицательно на другие, в том числе культурные растения

selective herbicide
selektives Herbizid

гербіцид загальної дії Гербіцид, який знищує всю трав'янисту рослинність на оброблюваній площі.

гербицид общего действия Гербицид, уничтожающий всю травянистую растительность на обрабатываемой площади

non selective herbicide
Total herbizid

системний гербіцид Гербіцид, який, потрапляючи в рослинний організм, здатен пересуватися у тканинах і спричинювати порушення у фізіологічних процесах

системный гербицид Гербицид, который, попадая в растительный организм, способен передвигаться по тканям и вызывать нарушения в физиологических процессах

systemic herbicide

Systemherbizid

- 1.87.1.9. грамініцид** Пестицид для знищення злакових трав
граминицид Пестицид для уничтожения злаковых трав
graminicide
Graminizid

1.87.1.10. десикант Пестицид для передзбирального висушування рослин з метою механізації збиральних робіт і зменшення втрат під час збирання врожаю

десикант Пестицид для предуборочного высушивания растений с целью механизации уборочных работ и уменьшения потерь при уборке урожая

desiccant

Desikkant

1.87.1.11. дефоліант Пестицид для передзбирального видалення листя з рослин для прискорення їх дозрівання, полегшення механізації збиральних робіт та зменшення втрат під час збирання врожаю

дефоліант Пестицид для предуборочного удаления листьев с растений с целью ускорения их созревания, облегчения механизации уборочных работ и уменьшения потерь при уборке урожая

defoliant

Defoliant

- 1.87.1.12. інсектицид** Пестицид для боротьби з комахами
инсектицид Пестицид для борьбы с насекомыми
insecticide
Insektizid

кишковий інсектицид Інсектицид, який знищує комаху, потрапляючи в її організм разом з їжею

кишечный инсектицид Инсектицид, уничтожающий насекомое, попадая в его организм вместе с пищей

intestinal insecticide

Fraßgift

контактний інсектицид Инсектицид, який знищує комаху при безпосередньому контакті з нею, проникаючи крізь шкірні покриви

контактный инсектицид Инсектицид, уничтожающий насекомое при непосредственном контакте с ним, проникая через кожные покровы

contact insecticide

Kontaktinsektizid

системний інсектицид Инсектицид, здатний проникати у рослину, переміщуватися по її судинній системі і робити її токсичною для комах-паразитів

системный инсектицид Инсектицид, способный проникать в растение, перемещаться по его сосудистой системе и делать его токсичным для насекомых-паразитов

insecticide systemique

Systeminsektizid

1.87.1.13.ларвицид Пестицид для боротьби з личинками комах і кліщів

ларвицид Пестицид для борьбы с личинками насекомых и клещей

larvicide

Larvizid

1.87.1.14.моллюскіцид Пестицид для боротьби з молюсками
моллюскіцид Пестицид для борьбы с моллюсками

molluscicide

Molluskizid

1.87.1.15.нематоцид Пестицид для боротьби з нематодами

нематоцид Пестицид для борьбы с нематодами

nematocide

Nematozid

1.87.1.16.овіцид Пестицид для знищення яєць комах і кліщів
овіцид Пестицид для уничтожения яиц насекомых и клещей

ovicide

Ovizid

1.87.1.17.ролентицид Пестицид для боротьби з гризунами

ролентицид Пестицид для борьбы с грызунами

rodenticide
Rodentizid

1.87.1.18.фунгіцид Пестицид для боротьби із грибовими захворюваннями

фунгіцид Пестицид для боротьби с грибовими захворюваннями

fungicide
Fungizid

системний фунгіцид Фунгіцид, який, проникаючи в рослинні тканини і розповсюджуючись у судинній системі рослин, захищає її протягом певного інтервалу часу від грибових хвороб

системний фунгіцид Фунгіцид, который, проникая в растительные ткани и распространяясь по сосудистой системе растения, защищает его в течение определенного интервала времени от болезней, вызываемых грибами

fungicide systemique
Systemfungizid

1.87.1.19.фунгістатичний засіб Пестицид, що має здатність гальмувати ріст грибів

фунгістатическое средство Пестицид, обладающий способностью тормозить рост грибов

product fungistatique
fungistatisches Mittel

1.87.1.20.інсектоакарицид Пестицид для захисту рослин від шкідливих комах і кліщів одночасно

інсектоакарицид Пестицид для защиты растений одновременно от вредных насекомых и клещей

insectoacaricide
Insektoakarizid

1.87.1.21.інсектофунгіцид Пестицид для захисту рослин від шкідливих комах і грибових захворювань одночасно

інсектофунгіцид Пестицид для защиты растений одновременно от вредных насекомых и заболеваний, вызываемых грибами

insectofungicide
Insektofungizid

1.87.1.22. хемостерилант Пестицид для польової стерилізації шкідників

хемостерилант Пестицид для полевой стерилизации вредителей

chemosterillant
Chemosterillant

1.88. комплексне гігієнічне нормування пестицидів Однчасне встановлення гігієнічних нормативів вмісту пестицидів у продуктах харчування, питній воді, атмосферному повітрі [11].

комплексное гигиеническое нормирование пестицидов Одновременное установление гигиенических нормативов содержания пестицидов в продуктах питания, питьевой воде, атмосферном воздухе [11].

1.89. летальна доза пестициду Доза пестициду, одноразове введення якої спричиняє 100%-ву загибель шкідливих організмів протягом 14 діб [12].

летальная доза пестицида Доза пестицида, вызывающая при однократном введении 100%-ную гибель вредных организмов в течение 14 суток [12].

lethal dose of a pesticide
letale Pestiziddosis.

1.90. летальна токсичність води Токсичність води, що призводить до загибелі водного організму [13].

летальная токсичность воды Токсичность воды, приводящая к гибели водного организма [13].

1.91. максимальна неефективна концентрація Найбільша концентрація токсиканта, яка не спричиняє певної тест-реакції за встановлених умов експозиції [13].

максимальная неэффективная концентрация Наибольшая концентрация токсиканта, не вызывающая определенной тест-реакции в установленных условиях экспозиции [13].

1.92. максимально допустимий рівень пестициду (МДР) Максимально допустимий безпечний для здоров'я людини вміст залишкових кількостей пестициду в сільськогосподарській сировині та харчових продуктах [11].

максимально допустимый уровень пестицида (МДУ) Максимально допустимый безопасный для здоровья человека уровень содержания остаточных количеств пестицида в сельскохозяйственном сырье и пищевых продуктах [11].

1.93. масова концентрація Концентрація речовини, що визначається в одиницях маси речовини на одиницю об'єму об'єкта аналізу. Зазвичай масову концентрацію залишкових кількостей пестициду у воді визначають у міліграмах на кубічний дециметр, а у повітрі робочої зони та атмосферному повітрі – у міліграмах на кубічний метр об'єкта аналізу.

массовая концентрация Концентрация вещества, выраженная в единицах массы вещества на единицу объема объекта анализа. Обычно массовая концентрация остаточных количеств пестицида в воде выражается в миллиграммах на кубический дециметр, а в воздухе рабочей зоны и атмосферном воздухе – в миллиграммах на кубический метр объекта анализа.

1.94. масова частка Концентрація речовини, що визначається в одиницях маси речовини на одиницю маси об'єкта аналізу. Зазвичай масову частку залишкових кількостей пестициду у харчових продуктах, сільськогосподарській сировині, кормах, ґрунті тощо визначають у міліграмах на кілограм об'єкта аналізу.

массовая доля Концентрация вещества, выраженная в единицах массы вещества на единицу массы объекта анализа. Обычно массовую долю остаточных количеств пестицида в пищевых продуктах, сельскохозяйственной продукции, кормах, почве и т.д. выражают в миллиграммах на килограмм объекта анализа.

1.95. масові неінфекційні захворювання (отруєння) Масові захворювання, виникнення яких зумовлено впливом біологічних, фізичних, хімічних чи соціальних факторів середовища життєдіяльності, у тому числі об'єктів господарської та інших видів діяльності, продукції, робіт, послуг [3].

массовые неинфекционные заболевания (отравления) Массовые заболевания, возникновение которых обусловлено влиянием биологических, физических, химических или социальных факторов среды жизнедеятельности, в том числе объектов хозяйственной и других видов деятельности, продукции, работ, услуг.

1.96. матеріальна біокумуляція Збільшення вмісту токсиканта у водних організмах або водній екосистемі внаслідок його повторної дії [13].

материальная биокумуляция Увеличение содержания токсиканта в водных организмах или водной экосистеме при его повторном воздействии [13].

1.97. медико-біологічний моніторинг Спостереження за станом здоров'я людини, впливом на нього навколишнього середовища.

медико-биологический мониторинг Наблюдение за состоянием здоровья человека, влиянием на него окружающей среды [22].

1.98. медичне протипоказання Наявність в організмі анатомо-фізіологічних відхилень або паталогічних процесів, які перешкоджають виконанню певної роботи [11].

медицинское противопоказание Наличие в организме анатомо-физиологических отклонений или паталогических процессов, которые препятствуют выполнению данной работы [11].

1.99. метаболіти пестициду Продукти перетворення пестициду у живому організмі [6].

метаболиты пестицида Продукты превращения пестицида в живом организме.

1.100. міжнародна забруднююча речовина Речовина, забруднюючі концентрації якої визначені в різних районах земної кулі в результаті розповсюдження за межі однієї держави.

международное загрязняющее вещество Вещество, загрязняющие концентрации которого обнаружены в различных районах земного шара в результате распространения за пределы одного государства [22].

1.101. методика виконання вимірювань Сукупність операцій і правил, виконання яких забезпечує отримання результатів вимірювань з відомою похибкою.

методика выполнения измерений Совокупность операций и правил, выполнение которых обеспечивает получение результатов с известной погрешностью [17].

1.102. наважка Зважена частина лабораторної проби, що взята для аналізу [23].

навеска Взвешенная часть лабораторной пробы, взятая для анализа [24].

1.103. навколишнє середовище Цілісна система природних та антропогенних об'єктів і явищ, що пов'язані між собою та взаємодіють з технічними компонентами, створеними суспільством, де відбувається праця, побут, відпочинок людини.

окружающая среда Целостная система взаимосвязанных природных и антропогенных объектов и явлений, взаимодействующих с включенными в нее техническими компонентами, создаваемыми обществом, где происходит труд, быт и отдых людей [21].

1.104. наукова і науково-технічна експертиза Діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи та підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів [5].